

ŚLADY GÓRNICICTWA ZAPISANE W PLANIE MIASTA

Plan miasta jest kopalnią informacji o przeszłości miejscowości, której dotyczy.

Nazewnictwo ulic, dzielnic czy fragmentów miasta często związane jest z wcześniej

-

szym przeznaczeniem miejsca, o którym dziś nie zawsze się pamięta. Podróżując po górnośląskich miastach związanych z górnictwem nietrudno natknąć się na przykład na ulice: Kopalnianą, Górniczą czy Szybową. W poszczególnych miejscowościach spotkać też można wiele innych, bardziej lokalnych nazw ulic jak: Szyb Andrzeja, Szyb Pilger czy Kolonia Amandy, które nawiązują do prowadzonej w pobliżu (obecnie lub w przeszłości) działalności górniczej. Czy w przestrzeni miejskiej zachowały się materialne ślady tej działalności? A może nazwa ulicy to jedyny świadek przeszłości obszaru? Takie pytania stały się inspiracją do podjęcia badań geograficzno-historycz

-

nych, których wyniki przedstawiono w referacie.

Obszar badawczy stanowią miasta należące do Górnośląskiego Związku Metro

-

politalnego czyli: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Święto

-

chłowice, Tychy i Zabrze, położone na styku Górnośląskiego Zagłębia Węglowego i Zagłębia Dąbrowskiego. Dla każdego z 14 miast przeprowadzono przegląd skorowi

-

dza ulic, poszukując nazw związanych z górnictwem. Pod uwagę wzięto tylko nazwy budzące ewidentne skojarzenia z wydobywaniem surowców, pominięto zatem ulice nazwane od nazwisk osób pośrednio lub bezpośrednio związanych z kopalniami. Na

-

stępnie każdą ulicę zlokalizowano w przestrzeni miasta i zweryfikowano wstępnie jej położenie w stosunku do lokalizacji działających kopalń. W przypadku braku śladów górnictwa we współczesnym planie miasta, sięgano do archiwalnych materiałów kar

-

tograficznych w poszukiwaniu historycznych dowodów na górniczą przeszłość miej

-

sca. Informacje weryfikowano w oparciu o źródła pisane. Przeprowadzono ponadto badania w terenie – sporządzając dokumentację fotograficzną.

Analizując przemiany w zagospodarowaniu przestrzennym, w ujęciu retrospek

-

tywnym nie sposób uchwycić wszystkich śladów górnictwa zachowanych w planie miasta. Nazwy miejsca niejednokrotnie zachowują się w nim znacznie dłużej niż obiekty, z którymi pierwotnie były związane, a żeby je odnaleźć, trzeba wiedzieć, gdzie ich szukać. Poszukiwania przeprowadzono za pomocą analizy porównawczej dawnych planów miasta ze współczesnym, przeprowadzonej od najstarszego do naj

-

młodsze, a więc w ujęciu ewolucyjnym. Zaobserwowane zjawisko zilustrowano zaś na wybranych przykładach z Katowic, Rudy Śląskiej i Zabrze.